

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 93/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť Fondu národného majetku Slovenskej republiky, Trnavská cesta 100, Bratislava, zastúpeným advokátom JUDr. Vladimírom Kánom, Námestie Martina Benku 9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu Bratislava č. k. 10 Cb 1/2011-754 zo 7. augusta 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Fondu národného majetku Slovenskej republiky o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2014 doručená sťažnosť Fondu národného majetku Slovenskej republiky, Trnavská cesta 100, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kánom, Námestie Martina Benku 9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, princípu rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Cb 1/2011-754 zo 7. augusta 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom v spore o náhradu škody vo výške 17 684 886,38 € s prísl. ako žalovaný. Žalobcom bola pôvodne spol. [REDACTED], [REDACTED], ktorej návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov súd nevyhovel a návrh zamietol. Po právoplatnosti uvedeného uznesenia podal žalobca návrh na pripustenie zmeny účastníka konania, pretože na základe zmluvy o postúpení pohľadávky za odplatu uzavretej 27. mája 2014 došlo k postúpeniu pohľadávky, ktorá je predmetom konania, o náhrade škody na spoločnosť [REDACTED] [REDACTED], registračné číslo: [REDACTED], registrovanú na [REDACTED]. Krajský súd návrhu na pripustenie zmeny účastníka konania vyhovel. Nový žalobca podal 31. júla 2014 návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorému krajský súd vyhovel a žalobcovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd nezohľadnil ustálenú súdnu prax týkajúcu sa oslobodzovania od súdnych poplatkov, účelovosť uvedeného konania a v priebehu 2 mesiacov vydal dve protichodné rozhodnutia v dvoch obdobných návrhoch na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov (uznesenie krajského súdu č. k. 10 Cb 1/2011-714 z 5. júna 2014 a uznesenie krajského súdu č. k. 10 Cb 1/2011-754 zo 7. augusta 2014. Krajský súd následne vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 10 Cb 1/2011-754 z 25. septembra 2014 v znení opravného uznesenia krajského súdu č. k. 10 Cb 1/2011-787 z 29. septembra 2014.

Podľa názoru sťažovateľa konanie bolo vyvolané účelovým návrhom pôvodného žalobcu a sťažovateľovi účasťou v konaní vznikajú značné náklady, pretože žalovaná suma sa k dnešnému dňu približuje sume 60 miliónov €. Postúpenie pohľadávky malo podľa jeho názoru význam nielen pri rozhodovaní o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, ale aj v prípade neúspechu vo veci samej, pretože sa tým pre žalobcu minimalizovali náklady, keď prípadná pohľadávka sťažovateľa ako žalovaného vyplývajúca z priznaných súdnych trov konania bude proti nemajetnej cyperskej spoločnosti reálne nevykonalná.

Napadnuté uznesenie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov bolo podľa názoru sťažovateľa výsledkom nedôvodného návrhu vzhľadom na to, že žalobca nadobudol údajnú pohľadávku za odplatu a je podnikateľským subjektom, ktorý nemôže riziko svojho podnikania prenášať na štát. Zo skutkových okolností a z podaného návrhu žalobcu muselo byť krajskému súdu zrejmé, že konanie žalobcu a jeho právneho predchodcu bolo účelové s cieľom dosiahnutia výhody oproti sťažovateľovi spočívajúcej v oslobodení od súdnych poplatkov. Namietané rozhodnutie je preto podľa sťažovateľa arbitrárnym a svojimi účinkami porušuje zásadu rovnosti účastníkov konania, ktorá sa prejavuje tým, že sťažovateľ je vystavený nedôvodným návrhom, z čoho mu vznikajú značné náklady a sťažovateľovi sa odníma možnosť postupom podľa § 141 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) využiť svoje právo navrhnúť súdu, aby uložil žalobcovi zložiť preddavok na trovy konania, pričom v dôsledku oslobodenia žalobcu od súdnych poplatkov bude pohľadávka sťažovateľa ako žalovaného na úhradu trov konania v prípade úspechu reálne nevyožiteľná.

Na základe uvedených skutočností bol sťažovateľ toho názoru, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, princípu rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci takto nálezom rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy SR, ako aj ľudské právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vydaním uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07.08.2014, č. k. 10 Cb 1/2011 – 754 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07.08.2014, č. k. 10 Cb 1/2011 – 754 sa ruší. Vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 340,90 €, ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť advokátovi JUDr. Vladimírovi Kánovi, do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, princípu rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 138 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 138 ods. 3 OSP o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov predseda senátu alebo samosudca upovedomí ostatných účastníkov na najbližšom pojednávaní.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil nasledujúce okolnosti, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal.

Sťažovateľ je žalovaným v konaní o náhradu škody v sume 18 016 825,24 € istiny spolu s úrokom z omeškania vo výške 18 % p. a. od 5. apríla 2002 zo sumy 18 016 825,24 € až do zaplatenia. Škoda mala byť žalobcovi spôsobená porušením povinnosti žalovaným, ktorý nezaradil návrh spoločnosti do súťaže, a to z dôvodu nesplnenia podmienky na predloženie dokladu na preukázanie finančného krytia kúpnej ceny, pretože úverový príslub [REDAKOVANÉ], poskytnutý žalobcovi nebol na základe tvrdenia žalovaného vymáhateľný.

Krajský súd dospel k záveru, že žalovaný postupoval v súlade s § 284 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) a pre priznanie nároku na náhradu škody neboli preukázané tri zodpovednostné prvky. Na základe uvedeného žalobu zamietol.

Na základe odvolania podaného žalobcom o veci rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý rozsudok krajského súdu potvrdil v celom rozsahu a zaviazal žalobcu nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania.

Na podnet žalobcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku mimoriadne dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudky súdov nižších stupňov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Najvyšší súd sa ako súd dovolací stotožnil s názorom generálneho prokurátora a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie.

Krajský súd po vrátení veci opätovne vec prerokoval, nariadil pojednávanie a vyniesol rozsudok č. k. 10 Cb 1/2011-556, ktorým návrhu žalobcu v celom rozsahu vyhovel a zaviazal žalovaného na náhradu trov súdneho konania v súlade so závermi dovolacieho súdu. Následne vydal krajský súd opravné uznesenia č. k. 10 Cb 1/2011-584, č. k. 10 Cb 1/2011-622 a č. k. 10 Cb 1/2011-624.

Rozsudok krajského súdu č. k. 10 Cb 1/2011-556 z 24. mája 2012 napadol žalovaný v celom rozsahu odvolaním, na základe čoho najvyšší súd napadnutý rozsudok sp. zn. 10 Cb 1/2011 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní žalobca (spoločnosť ██████████) žiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov s poukazom na § 138 ods. 1 OSP, pričom svoj návrh odôvodnil zlou ekonomickou a hospodárskou situáciou. Krajský súd uznesením č. k. 10 Cb 1/2011-714 z 5. júna 2014 návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov zamietol. Uznesenie odôvodnil tým, že poplatkovú povinnosť si už žalobca splnil, a pretože žalobcovi nevznikla ďalšia poplatková povinnosť, súd návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov zamietol ako nedôvodný.

Krajský súd následne vo veci nariadil pojednávanie na 31. júl 2014, na ktorom žalobca navrhol zmenu účastníka konania na strane žalobcu, čo odôvodnil s poukazom na § 92 ods. 2 a 3 OSP, keďže po začatí konania 27. mája 2014 uzavrel žalobca zmluvu

o postúpení pohľadávky so spoločnosťou [REDACTED]. Na tomto pojednávaní krajský súd vydal uznesenie, ktorým pripustil, aby z konania sp. zn. 10 Cb 1/2011 vystúpil pôvodný žalobca a na jeho miesto vstúpila spoločnosť [REDACTED].

V ďalšom priebehu konania nový žalobca požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodov zlých hospodárskych pomerov, ktoré preukázal listinnými dokladmi.

Krajský súd rozhodol uznesením č. k. 10 Cb 1/2011-754 zo 7. augusta 2014 tak, že žalobcovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol: „*Finančná a ekonomická situácia spoločnosti [REDACTED] v celom rozsahu neumožňuje hradenie súdnych poplatkov spojených s predmetným súdnym konaním. Spoločnosť nevlastní žiaden hnutelný ani nehnuteľný majetok, nedisponuje pohľadávkami, o ktorých možno predpokladať, že budú v budúcnosti uhradené. Voči tejto spoločnosti eviduje pohľadávku po lehote splatnosti spoločnosť [REDACTED], reg. č. [REDACTED] a to v celkovej hodnote 11.287,39 Eur /t.j. 310.200,00 CZK/. Vlastné imanie spoločnosti predstavuje sumu 9.270,00 Eur, kedy výsledok hospodárenia, t. j. neuhradená strata z minulých rokov činí celkove 11.280,00 Eur. Tieto skutočnosti novooznačený žalobca preukazuje doloženými dokladmi a tlačivom pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.*“

Na základe týchto preukázaných skutočností krajský súd vyhodnotil predložený návrh na oslobodenie od súdneho poplatku ako oprávnený, podložený právne relevantnými dôkazmi. K splneniu podmienok v zmysle § 138 OSP ďalej dodal: „*Je zrejmé, že v danom prípade nejde o bezúspešné uplatňovanie práva, čo nakoniec vyplýva aj z právneho názoru dovolacieho súdu, uvedeného v uznesení sp. zn. 1Mobdo V/5/2009 zo dňa 31.03.2011, ktorý vyslovil porušenie existujúcej povinnosti a skutočnosť, že*

ponuka žalobcu mala byť žalovaným zaradená do predmetnej súťaže. Vzhľadom k vyššie uvedenému je konajúci súd toho názoru, že v danom prípade boli splnené všetky zákonné podmienky pre priznanie oslobodenia od zaplatenia súdneho poplatku podľa § 138 ods. 1 OSP.“

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v prvom rade uvádza, že rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Rozhodnutie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky pre takéto oslobodenie, patrí zásadne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/09).

Z obsahu argumentácie sťažovateľa prednesenej ústavnému súdu v sťažnosti je zrejmé, že podstata sťažovateľom namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, princípu rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na

spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v nesprávnom napadnutí uznesenia, ktorým krajský súd priznal protistrane v konaní oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Toto rozhodnutie je podľa názoru sťažovateľa nielen arbitrárnym, ale svojimi účinkami porušuje aj zásadu rovnosti účastníkov konania.

Ústavný súd vzal pri posúdení argumentácie sťažovateľa do úvahy predovšetkým znenie citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby v prípade, ak ide o porušenie práva alebo slobody tejto osoby. Ústava tento prostriedok právnej ochrany poskytuje priamo nositeľom základných práv a slobôd, z čoho vyplýva aj vymedzenie okruhu aktívne legitimovaných subjektov v odseku 1 článku 127. Subjektom oprávneným na podanie sťažnosti je preto v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy iba fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej základné právo alebo sloboda mali byť porušené.

V danej veci považuje ústavný súd za podstatné poukázať na skutočnosť, že predmetom rozhodovania krajského súdu o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov nebolo žiadne právo sťažovateľa ako žalovaného. Predmetom rozhodovania krajského súdu o návrhu žalobcu boli práva týkajúce sa výlučne žalobcu, a preto ani rozhodnutie krajského súdu, ktoré sťažovateľ v podanej sťažnosti napadol, nemohlo žiadnym spôsobom zasiahnuť do práv a slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou a medzinárodnými zmluvami. Z toho dôvodu ani Občiansky súdny poriadok neukladá súdu, ktorý o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov rozhodne, aby rozhodnutie doručoval aj druhej strane konania, ktorá návrh nepodala.

Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Vzhľadom na uvedené ďalším podstatným prvkom pre posúdenie sťažnosti je podľa ústavného súdu to, že sťažovateľ napáda uznesenie, ktoré riešilo procesné práva žalobcu a vôbec sa netýkalo sporu vo veci samej. Preto tvrdenie sťažovateľa o tom, že svoje trovy

konania pre prípad úspechu v spore nemá ako zabezpečiť v dôsledku napadnutého uznesenia, je v tomto štádiu konania iba hypotetické a predčasné, keďže spor vo veci samej nie je ukončený. Účastník v konaní takýmto spôsobom nemôže brániť druhému účastníkovi v uplatnení svojich procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom len preto, že podľa jeho názoru to bude znamenať zhoršenie jeho procesného postavenia, ak spor dopadne spôsobom, ktorý predpokladá.

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu relevantnú súvislosť medzi namietaným porušením práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, princípu rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu, sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie týchto práv napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2015